

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 291
אלול תשפ"א

להסביר גם איזה גדרות ומחיצות מחברות בין החוטים שבצמתים. הם החלו להיכנס לחצרות ולסימטאות, ופתאום הם מגלים באחת הסימטאות שהיה בה צורת הפתח מברזל, וכעת איננה. הבודק התבונן ומצא שיש שם עדיין את שני העמודים, אבל אין משקוף מעליהם, התבונן בצדדים ומצא גם את המשקוף מונח בצד בפניה. התברר שאחד מהשכנים עשה מזגן חדש, והמתקין שחיבר את המנוע קרוב לצורת הפתח, הסיר את המשקוף והניח אותו בצד. כנראה שהוא לא ידע עד כמה צריך אותו, ובניתיים העירוב לא היה שלם מאותו זמן שהתקינו שם מזגן. מי יודע כמה זמן זה.

נשארו שני העמודים ללא משקוף

הם המשיכו יחד וראו עוד כמה מקומות שהעמודים וחוטי העירוב עומדים כהלכה, והנה שוב מגלים בעיה דומה, בצורות הפתח שגם היתה מברזל, המשקוף אמנם נמצא אך לא בראש העמוד, הוא התנתק מאחד מהעמודים, והחליק לצד, אך כיון שנשארו תלוי במקומו, לא שמו לב לכך. הבודק היה נדהם, הוא הודה מאוד לאברך שעורר אותו לדברים, וקרא מיד לאחד מעובדי העירוב שבעיר, שיבוא לסדר לו את העירוב לפני שבת. כן קראו לרב השכונה שיראה את הבעיות, ויפקח על תיקונם ועל בדיקת העירוב כראוי.

האם צורת הפתח בסימטא צרה מעכבת את הטלטול

נשאלת השאלה האם זה אומר שהעירוב של השכונה היה פסול, האם צורת פתח זו מעכבת את כל העירוב, ואוסרת את כל הטלטול בשכונה. והתשובה היא שאין בזה כלל לכל מקום, אלא תלוי כל מקרה לגופו. בדרך כלל אם העירוב היה כשר בלי צורת הפתח זו, לא היו משקיעים לעשות אותה. ובדרך כלל כל צורת פתח היא על יותר מי אמות, וממילא כאשר פתח אחד נפסל, נאסר טלטול בכל השכונה. אבל בצורת הפתח מברזל, שהיא בדרך כלל רק שלושה עד ארבעה מטרים [מסביבה טכנית, שביותר רחב מזה, הברזל אינו יציב], א"כ גם בלי צורת הפתח יהיה כשר, מדין עומד מרובה על הפרוץ [כמבואר בשו"ע סי' שס"ב ס"ט].

אלא שבסימטאות ובמקומות שאנשים עוברים, לא אומרים היתר של עומד מרובה, כמ"ש השו"ע (סי' שס"ה ס"א), וביאר המשנ"ב (סק"י) כי נחשב כמו דרך הרבים, ולא כפתח. והוסיף המשנ"ב (שם סק"י) שאמנם מבואר בשו"ע שדין זה נאמר דוקא במקום שדינו כמבוי, ולא בחצר, ובמג"א הסתפק אולי דין הרחובות שלנו כחצר כמ"ש הרמ"א (סי' שס"ג ס"ו), מ"מ בבית מאיר נקט שלרחובות שלנו יש דין מבוי לענין זה מעיקר הדין. עכ"ל המשנ"ב. לפ"ז למרות שרוחב הסימטאות הוא פחות מי אמות, בכל זאת אין להתיר את העירוב ללא צורת הפתח כשרה. [ועוד מצוי שאין דין עומד מרובה במעברים מסיבות אחרות, משום שאינו מכוון ונחשב פירצה בקרן זוית, או משום דין סילוק מחיצות, ועוד פרטים שאכמ"ל].

לחי ממשטח הפוך שרגליו כלפי הפתח

דבר נוסף שהיה בעירוב של אותה שכונה, שיש לדון בכשרותו. באחד מהמקומות קשרו חוט לבנין בגובה, והעמידו לחי לפניו. הלחי היה ממשטח של סחורות [רפסודה], אלא שבדרך כלל המשטחים אינם שלמים, כלומר יש רווחים בין הקרשים, ואז יש בעיה של פתחי שימא, כי אין דרך לעשות פתח מדבר שאינו מלא שלם (משנ"ב סי' שס"ג ס"ק קי"ג, ושעה"צ ס"ק י"ט), אבל המשטח הזה היה עם קרשים שלמים ורחבים [בשני הקצוות], וכן יש סוג של משטחים שכל הקרשים צפופים, וא"כ אפשר להשתמש בו ללחי, [ובמשטח מלא יש להקפיד שרוחב המשטח יהיה מהחוט ולחוץ, כדי שלא יבלוט מהחוט ולפנים לתוך העירוב ג' או ד' טפחים, כנהוג ע"פ דברי החזו"א סי' ע' ס"ק י"ח בהערה. אך כאן שהיה רווח באמצע, י"ל שנחשב כשני לחיים].

מסכמים את בין הזמנים - "חודש העירוב"

בס"ד אנו מסכמים את ימי בין הזמנים שעברו עם התקדמות רבה ופעילות עצומה בעניני העירובים, ונקראה בשם "חודש העירוב". בזמן שרוב בני ישראל יצאו לחופשה ונסעו לערי וישובי הארץ, לתור אחר פינת נוף או אויר, יצאו אברכים רבים אשר למדו בשיעורים של עירובין למעשה, וכתתו רגליהם בחום ובשרב, בשדות ובקוצים, בבדיקת העירובים.

לפני תחילת בין הזמנים נערכו כינוסים מיוחדים לאברכים, בירושלים ובבני ברק, לעמוד על הנקודות החשובות שביציאה זו, והתועלת הדולה שיכולה לצאת מכך, וכן מסרנו הדרכה מפורטת מה לבדוק ואיך לבדוק, מה לומר ואיך לומר, ומה לא לומר. והאברכים הפנימו את הדרך הישרה, ופעלו לפי הדברים, ובס"ד ראו הרבה תועלת.

כינוסי הדרכה מעשית לבדיקת עירובים בחודש העירוב

כל האברכים שערכו בדיקה וסיוור בשטח, סיפרו לאחר מכן שזה היה בשבילם ללמוד מחדש, ההלכות שלמדו קיבלו צורה, וכאן הם היו חייבים להפעיל בעצמם לבד את הידיעות וההגדרות ההלכתיות שרכשו, ולהגדיר כל מקרה וההלכות הנוגעות לו, ומתי הכרעה שיש לומר לאחראי בכל מקרה לגופו.

ברכת מרן נשיא מועצת חכמי התורה ללומדי השיעורים

המבצע של חודש העירוב פעל בשיתוף עם הגר"י ריאני שליט"א י"ר ארגון בנועם, שפועל עם קשריו עם רבנים ברחבי הארץ, להשיג את התועלת גם מצד הרבנים, שהם ירצו ויבקשו את הבדיקה של תלמידי השיעורים, שיודעים את ההלכות למעשה, ובכך יוכלו הרבנים לפקח על הנעשה תחתם, כיון שיש מקומות רבים שהעוסקים יודעים רק לקשור חוטים ולא לשים לב להלכות, ובבדיקה זו יוסיפו לפקח גם על שאר ההלכות. כמו כן יוכלו גם להחכים את הבודקים עצמם, במה שניתן ללמוד תוך כדי הסיוור, להמחיש איך צריך למתוח את החוט, ולראות שאין ענפים שמזיזים אותו, שאינו עובר על בית, ואינו קשור מהצד, ועוד.

בנוסף פנה הארגון אל מרן החכם שלום כהן שליט"א, נשיא מועצת חכמי התורה, שמכיר את פעילות הארגון, וביקש את ברכתו ואת תמיכתו לפעילו המיוחדת של "חודש העירוב". מרן שמח עם הדבר, וביקר את העוסקים ואת כל האברכים, שיזכו להביא את התועלת לכל מקום, ויהיו מעשיהם רצויים.

מההפתעות שהתגלו בבדיקה, נשארו עמודים ללא משקוף

בנוסף לתועלת העצמית שהיה לכל אחד, היתה גם תועלת עצומה בתיקון כמה וכמה עירובים מתוך המקומות שנבדקו. וזה דבר חשוב וידוע, שגם עירוב שמתפקד טוב ובודקים אותו כל שבוע, יש דברים שבמשך הזמן משתנים, ולא תמיד שמים לב אליהם, וע"י שמגיע משהו נוסף והאחראי צריך לעבור על הכל ולהסביר לו, הוא בעצמו מגלה שיש דברים שאינם טובים.

דוגמא אחת היתה בשבוע שעבר בשכונה ידועה בירושלים, שעשו בה עירוב שכונתי, ומינו אברך מסוים שיבדוק אותו, אך למעשה אחד מהאברכים שהשתתף במבצע "חודש העירוב" הגיע לכמה ימים לשכונה זו, ופנה לבדוק כדי לעבור איתו על העירוב. הבודק נענה בשמחה, וביום שישי שבו הוא בודק את חוטי העירוב, הצטרף האברך לבדיקה, אבל כעת לא עברו רק על החוטים שבקצה הרחובות של השכונה, כי הוא צריך

גדולה לשכונות החרדיות, ולישובים רבים, והכל בשקט ובשמירת כבודם של האחראים, מתוך נתינת סיוע ועצה נכונה, לתיקון ולפתרונות יצירתיים כשרים ומהודרים.

שירות התקנת עירובים במקומות נופש

לשאלת רבים, מתי נוכל לצרף עוד אברכים ללימוד המיוחד של העירובין הלכה למעשה. נציין כאן שבעז"ה בתחילת זמן חורף הבעל"ט, יפתחו קבוצות חדשות ברחבי הארץ. פרטים על הזמנים והמקומות יהיו בעז"ה סמוך להתחלת הסיידרה, ניתן להתעדכן בפרסום בגליונות אלו, ובמייל הרשום בשולי גליון זה.

חדש! סידרת הלכות סוכה למעשה

בשורה חדשה לציבור לומדי התורה וההלכה. לקראת ימי חג הסוכות הבעל"ט, אנו ניגשים לעסוק בנושא חדש שמעסיק מאוד כל בן תורה. כידוע הלכות מחייבות הסוכה רבות הן, ובהרבה משפחות יש דיונים רבים על כשרות המחיצות, בעיקר בסוכות שבתוך הבית, כגון איך אפשר לצרף סכך פסול פחות מג' טפחים, האם אפשר לצרף את הקירות שיש בהם מוזיקאות, ומה הדין במחיצת לבדו בסורגים, האם יש בעיה בקיר שמחובר לו כיור או ארון מטבח, ועוד מגוון שאלות שחלקן ידועות וחלקן סבוכות מידי. תמיד ידענו כשמגיעים לסוכה של חבר מסתכלים על הדפנות ושומעים שאלות חדשות, שהרבה מהן אינן מוכרות לנו.

בסידרה זו נעמוד בעז"ה על מכלול הנושאים והשאלות המצויות, החל מהיסודות בפוסקים, ועד הנידונים שהתחדשו, עם ביאור הטעם וההגדרה בדינים השונים, וכן נלמד על דיני שתיים כהלכתן, הגדרת עריבן, מחיצת לבדו, צורת הפתח, דופן עקומה, שתי הלכות, ועוד. ובנוסף נביא שאלות חדשות מתוך הנסיון הרב בבדיקת מאות סוכות במשך השנים האחרונות, שחלק מהן הובאו בגליונות תיקוני עירובין, ובשיעורים היומיים בטלפון במערכת קול הלשון.

הלימוד יהיה מבוסס על סדר השו"ע והמשנ"ב סי' תר"ל, עם עוד כמה סעיפים מסימנים אחרים הנוגעים לעניינים המעשיים. מחולק לארבעה שיעורים מרוכזים. לנרשמים תינתן תכנית הלימוד עם ההספק השבועי בלימוד המשנ"ב. השיעורים יחלו בעז"ה ב"ד אלול, פרשת כי תבוא. ציבור שוחרי תורה מוזמן להצטרף ללמוד ולהקיף היטב את הלכות סוכה למעשה, ולהגיע לחג הסוכות עם ידיעה ברורה בהוראה למעשה.

אלא שבכל זאת היתה כאן בעיה, שכאשר העמידו את המשטח, העמידו אותו מסובב, שהחלק העליון שלו [הישר] לכיוון הקיר [הארון של החשמל], והחלק התחתון של הרגלים והקרשים התומכים פונה לכיוון חלל הפתח. במצב זה עורר האברך, שלפי הנלמד בשיעורים יש להקפיד גם בלחי שלם, שלא יהיו בו בליטות ושקעים שאינם רגילים להיות במשקוף של פתח, [ויתכן שזה ההבדל בין שני המקומות הנ"ל שהזכיר המשנ"ב את הדין של פתחי שימאי, כמשנ"ת בשיעורים ואכ"מ], וכך מורים מורי ההוראה. לפ"ז הקרשים הבולטים לכיוון הפתח, פוסלים את הלחי. האחראי קיבל מיד את הדברים, וביחד הם פירקו את הלחי, וסובבו וחיברו אותו מחדש, באופן שהצד החלק פונה לכיוון הפתח.

משטח הפוך שהגליו לכיוון הפתח

מיד את הדברים, וביחד הם פירקו את הלחי, וסובבו וחיברו אותו מחדש, באופן שהצד החלק פונה לכיוון הפתח.

העמוד בכניסה לישוב הותקן בגובה וגם הלחי בגובה

במקביל לבדיקה והעיסוק בעירובים השכונתיים, יצאו הרבה אברכים גם לישובים ברחבי הארץ, שבחלקם התברר מצב עגום ביותר, שהעירוב אינו כשר בכלל. ובחלקם ניתנה הגדרת כשרות מסוימת, עם ציון הפרטים ההלכתיים הנוגעים אליה. והמערכת עודכנה כדי לתת מענה מעודכן לציבור הנופשים שמבררים על כשרות העירובים.

יש לציין שהיו הרבה הפתעות בבדיקות אלו, וחלקם שהיו ניתנים לתיקון מידי, תוקנו על ידינו, מכספי התרומות של השותפים היקרים שזוכים להשתתף במגבית של "מוקד העירוב". נביא כאן אחת מתוך המקומות שהפתיעו, וגם תוקנו מיד בתחילת בין הזמנים. באחד מהישובים הדתיים באזור בית חלקיה יש גדר טובה המקיפה את כל הישוב, שהיא מיועדת לשמש את העירוב, וזה בסיס מאוד טוב. אך עדיין צריך לסדר את הפתחים בכניסות לישוב, שהם רחבים הרבה יותר מ"אמות, וחייבים לעשות בהם צורת הפתח כראוי. בעבר הרבנות עשתה עמודי עירוב בכניסה, ועליה באו והוסיפו לחיים כדי להזדר בכשרותה, ובכך הישוב עמד בכשרות המתאימה גם למשפחות אברכים. מידי תקופה היו שלוחי מוקד העירוב עוברים בישוב, על מנת לוודא שהכל עומד במקומו ללא תקלות, על מנת לתת מידע נכון.

בתחילת בין הזמנים שוב הגיעו שאלות מאברכים שנסעו לשם לשבת, והשבנו שהמצב תקין, אך יחד עם זה נסענו לבדוק את המצב. כשהגענו לפתח הישוב שמנו לב לשינוי קטן בעמוד ובלחי, יצאנו מהרכב וניגשנו לבדוק, והתברר שהעמוד והלחי אינם כשרים, הלחי היה גבוה מהקרע יותר מג' טפחים, וגם העמוד היה חתוך ומחובר בגובה מעל ג' טפחים. במקום הזה העמוד היה מחובר לגדר הביטחון, אלא שעשו לגדר יציקת בטון כעין קיר קטן בחלק התחתון [בדרך כלל כדי למנוע חדירת בעלי חיים]. והעמוד שהי צמוד לגדר הרשת, התחיל מעל גבי הקיר נמוך שגבהו שלוש ס"מ. במצב כזה הדין הוא שהעמוד פסול, כדון כל מחיצה תלויה מעל ג' טפחים (שו"ע סי' שס"ג ס"ז וי). ואע"פ שאין מתחת העמוד אור שהגדיים עוברים בו, אדרבה יש יציקת בטון שמיועדת למנוע חדירת בעלי חיים, בכל זאת נחשב מחיצה תלויה, כי הקיר לא כשר להחשב עמוד [מחמת שהוא ארוך ואינו בולט בפתח], ואם אינו מתחיל בתוך ג' טפחים לקרקע אינו כשר (חזו"א סי' ע"א ס"ק י"ח).

הלחי והעמוד נבדקו מהקרע ג' טפחים

הדבר מפליא איך קרה דבר כזה, מי עובד בעירובים ומחבר עמוד בגובה, ואינו יודע הלכה פשוטה. ולא רק זה, אלא שאף הוסיף וחיבר את הלחי בהלחמה, וחיבר אותו מעל ג' טפחים. עד עכשיו איננו יודעים איך זה קרה, ומתי זה השתנה, אבל במקום לעסוק בחקירה, התקשרנו לאחד מהעובדים המקצועיים שיבוא לתקן את הישוב לפני שבת. העובד עמד בקשר עם האחראי מטעם המועצה, והגיע ביום חמישי לפני השקיעה, ופירק את העמוד, וחיבר אותו מחדש בצורה כשרה. ובס"ד זכינו להציל עוד מאות תושבים ממכשול ח"ו, ולזכות אותם בשמירת השבת כהלכה. יתן ה' ברכה מרובה, עם נחלה בלי מצרים, לכל העוזרים והמסייעים והתורמים והשותפים.

הלימוד שמביא לידי מעשה וליזכוי הרבים

בדברים אלו אנו רואים את התועלת הגדולה של אברכים שלמדו את סידרת השיעורים של ההלכות למעשה, ועי"ז מקיימים ומביאים תועלת

חיפשת כבר שנתיים איך ללמוד דיני הסוכה בעזרת מסודרת?
כמה שנים אתה מסתפק מה הדין של סוכתך?
כל שנה מחדש מתעוררות לך שאלות חדשות ואין לך מענה?
בעת יש לך את ההזדמנות לממש את מה שרצית

בזמן אלול הבעל"ט

יפתח בעז"ה מסלול לימוד לאברכים רציניים

ללימוד הלכות מחייבות הסוכה

מקיף ויסודי, הלכה למעשה

מדברי המשנ"ב והחזו"א, ועד הוראות פוסקי זמנינו, עם מנון שאלות מעשיות מנסיון בדיקת מאות סוכות

השיעורים יימסרו ע"י

הרה"ג **משה אנגלרד** שליט"א

לימוד עיוני + פרקטיקה הלכתית

הלימוד ערוך לפי סדר השו"ע והמשנ"ב סימן תר"ל

עם תוספת הדינים האקטואליים והשאלות שהתחדשו בדורינו

שימת דגש מיוחד שכל משתתף יבין כיצד לחשב את ההלכות למעשה

השיעורים יימסרו מידי שבוע, החל מ"ד אלול, בשעות הערב

בירושלים - בימי ראשון, באזור צומת בר אילן

במודיעין עילית - בימי שלישי, ברחוב הסג מסלובדקה

בבני ברק - בימי חמישי, בביהמ"ד "צעירים"

השיעורים יימסרו בליווי מצגת של שירותי טי"ס

וכן דפי סיכום של השאלות והשיטות

המסיימים את המסלול בהצלחה,

יצטרפו למשיבים ב"קו הסוכות"

להרשמה חייג עכשיו:

055-678-3323

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM